

GORZE (19) *sb*

gorze *n* (18), [**gorz**] *m*, gorze *n a.* gorz *m* (1).

o oraz e jasne.

sg *N* gorze (17). ◇ [G gorza, gorzu.] ◇ *A* gorze (1). ◇ *I* gorz(e)m (1).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde XVI w.*

Coś złego, nieszczęście, bieda, klęska; dotkliwa przykrość, zmartwienie, bolączka (19) : *BierEz* R4v; *MiechGlab* 11; Iedno kiedy przydzie święto Vflyllyfz iżcie ząklęto Woyt bártek / máćiek z grzegorzem Nieuleży przed tym gorzem Święto pietrze v iednego *A* kolendá v drugiego *RejRozpr* B2; *RejKup* e8v; *RejWiz* 12v; Henrik vyrzawłszy weftchnął y rzekł: Gorze lie nam złtháło/ to iest źle o nas. *BielKron* 360v; [AEneás długo iák błądził po morzu/ Niechcąc Oyczyftey Troiey pátrzyć gorzu *StryjGoniec* M4 (*Linde*); Toż sie pocznie rádownác zbywłszy fwego gorzá. *KołakWiek* B].

gorze komu (1): Y kołaczác nie ofwięcą Aż dałz łopátkę cíelęcą *A* ták zewłfąd proftym gorze *RejRozpr* E2v.

Przysłowie: Kto zna morze/ wie co gorze. *BierEz* L4v; iuz nielza iedno ná to morze/ Ták y bez wioflá płynąc chociay zewłfąd gorze. *RejWiz* 2.

Wyrażenie: »na swe gorze« (1): Włzak ze tego przecz niemoze Slal łam ponię na fwe gorze. *RejKup* d5v.

a. *W funkcji wykrzyknika wyrażającego bolesć, rozpacz; zapowiadającego nieszczęście, karę* (5) :

gorze komu, czemu (4): O gorzeż mnie fmutné matce/ iijż cie teráz widzę zwielką gorzkością vmiéraiącého *OpecŻyw* 147v, 28v, 136v; Lepłszy dzys nedznik wpokorze Nis pan wpyf[z]e/ temu gorze. *RejKup* g7.

Szereg: »biada, gorze« (1): Biádá/ biádá/ biádá gorze Podźmy brácia gdzie ná morze. *MWilkHist* E4.

b. *W funkcji przysłówka* (4) :

Wyrażenie: »jako gorze« = *nieszczęśliwie, źle* (4): moy pan z chorzał iako gorze. *FalZioł* V 1v; Alic przed lię iáko gorze Ciągni fie Woyćie nieboże. *RejRozpr* A3, Gv; Bylać ma rzeć iako gorze. *RejKup* f6v.

Synonimy: biada, cieśń, ciężkość, frasunek, kłopot, nieszczęście, ucisk, żalność; **a.** *ach, achci, achcież, auch, auwe, awech, biada, ej, niestety, o, och, owa.*